

La segona aportació fou la d'Eulàlia Miralles i Pep Valsalobre (UV / UdG) amb el títol «Problemes, claus i mètode per a una edició crítica de l'obra poètica de Francesc Fontanella» amb la presentació de l'imprescindible coneixement de l'origen dels temes i la poètica barroca i el treball minucios que demana l'ecdòtica, exemplificada amb el sonet «Muda Dafne la planta fugitiva».

En la tercera Francesc Tous (UB) presentà el projecte d'edició dels *Mil proverbis* (1302) de Ramon Llull, complexa tasca per la desena de testimonis de totes les èpoques, i que posarà en edició amb criteris actualitzats la interessant i rica col·lecció de proverbis lullians. Tous tractà de l'originalitat d'aquestes formulacions lingüístiques breus, remarcant la dimensió creativa del genial autor en relació amb la tradició anterior.

Tancà la sessió del matí Joan Santanach, amb la presentació de la col·lecció Tast de Clàssics de l'editorial Barcino, que acosta les obres literàries clàssiques de més relleu al català contemporani pensant en lectors joves, amb adaptacions fetes per escriptors de prestigi que fan una feina impagable per a la difusió del nostres clàssics. Santanach recordà la tradició de les adaptacions de les grans obres clàssiques i remarcà la novetat dels encàrrecs individualitzats a autors d'avui. Són llibres que es fan estimar per la seva modèstia farcida de feina rigorosa i acurada. Una contribució essencial per a la divulgació i unes edicions d'una gran responsabilitat social i pedagògica.

A la tarda, Teresa Julio (UVIC-UCC) va tractar de «La regularització dels textos vuitcentistes espanyols». Amb una documentació exhaustiva, molt ben exemplificada amb textos de diverses tipologies, va quedar clar que l'existència d'un diccionari d'autoritats, d'una gramàtica, d'una ortografia i un diccionari normatiu treballats a fons en el s. XVIII des de la Real Academia Española, la literatura espanyola va enfrontar-se a l'esclat literari del Vuit-cents amb unes armes i bagatges dels quals no va gaudir la literatura catalana. De fet, en la normativa espanyola no s'han produït des d'aleshores més que ajustos menors de tipus bàsicament ortogràfic. Així, doncs, ni el lector ni l'escriptor espanyols van trobar-se amb els greus problemes que suposava tant l'anarquia lingüística catalana com la manca d'ensenyament en l'idioma del país.

Maria Sevilla (UB), amb el títol d'«Estudi genètic d'uns manuscrits de treball de *La passió segons Renée Vivien* de M. Mercè Marçal», partint dels pressupòsits teòrics de Genette, va presentar un resum de l'estudi genètic d'aquesta obra a partir dels mecanoscrits i manuscrits de M. Mercè Marçal conservats a la Biblioteca de Catalunya. L'interès d'aquests materials és molt alt, ja que permet de veure com l'autora va anar construint el text. La seva anàlisi per a conèixer la gestació literària és innegable i, atès que es conserven aquests materials, indispensable per a un treball de fons sobre l'obra marçaliana. En tot cas, l'ecdòtica coneix de sempre el valor dels esborranys de treball i de les versions prèvies. Una altra cosa és com, segons els autors, la codificació de les variants i el procés creatiu es poden representar en format de llibre i de si tenen interès per al lector corrent.

Els assistents i els organitzadors manifestaren un cop més el valor de trobades d'aquest tipus, que permeten de veure l'àmplia casuística que es dona en l'edició de textos i la necessitat de les reflexions acadèmiques en veu alta i acompanyats dels col·legues de l'ofici.

Xavier LUNA-BATLLE
Ramon PINYOL

L'Alguer al Born. Documentals, música i debats sobre la comunitat catalanoparlant de Sardenya (18 i 19 de desembre de 2014). — El Born Centre Cultural és estat, per tot el 2014, un escenari privilegiat per la cultura en llengua catalana. El complex sorgeix damunt de les runes d'un barri que, enderrocat com a conseqüència de la desfeta de Barcelona l'any 1714, era una de les parts més actives de la ciutat fins a l'arribada de les tropes borbòniques. Destruït per motius mili-

tars, transformat en mercat en la segona meitat del segle XIX, en els últims anys és estat recuperat com a centre cultural i jaciment arqueològic, on se pot veure com era Barcelona abans de la fi de la Guerra de Successió. Naturalment, durant tot l'any 2014, és estat la seu principal dels actes que han commemorat els tres-cents anys d'aquells fets. En aqueix sentit, ha representat el centre neuràlgic de la cultura catalana. I justament aquí, en acabar el 2014, la ciutat de l'Alguer és estada protagonista durant dos dies (18 i 19 de desembre). La iniciativa —*L'Alguer al Born*— ha alternat la projecció d'audiovisuals realitzats per algueresos, amb unes taules rodones sobre la situació lingüística de la ciutat i el futur del català de l'Alguer. Mentrestant, per tancar els dos dies, s'és tengut un concert de la millor música algueresa.

La matinada del 18, un dissabte, arranca amb la projecció de *Lo dia que els peixos han escumencat a pescar*, una pel·lícula que bascula entre el lirisme i la reflexió. Per una banda el record de la cantant Luciana Sari, emotiu i poètic, que ens porta a aquell moment quan, mentre el franquisme reprimia la llengua a les terres de parla catalana dins d'Espanya, l'Alguer representava un racó d'esperança. La mateixa cantant algueresa recorda aquells anys, i sobretot els seu estupor pel fet que una llengua se podia prohibir. Per una altra banda, la pel·lícula també reflexiona damunt de la situació actual de la minoria catalanoparlant sarda, de la seua identitat, entrevistant diversos actors de la cultura algueresa, demostrant com és una realitat en plena evolució. Un treball que commou i fa pensar, i que planteja importants qüestions sobre el futur de la comunitat catalanoparlant. Realitzat enterament a l'Alguer, és obra de Giovanni Collu (productor i director), Jordi Llorella Oriol (guió) i Inès Veiga (guió), que també interpreta la jove Luciana Sari.

El present i el futur de la llengua catalana a l'Alguer és estat el tema del debat que ha seguit la pel·lícula. Al costat d'estudiosos del tema com Pere Mayans (Departament d'Ensenyament de la Generalitat de Catalunya) i Francesc Ballone (membre corresponent de la Secció Filològica de l'IEC a l'Alguer), o de membres de les associacions alguereses com Esteve Campus (President d'Òmnium Cultural de l'Alguer) i Antonio Frulio (President de l'Ateneu Alguerès), el fet inèdit era la presència del Síndic Mario Bruno. Aqueix ha subratllat la seua intenció de donar a la política lingüística més importància respecte al passat, un fet que ha deixat clar durant la investidura, quan ha pronunciat part del seu discurs en alguerès.

Els actes del dia 19, amb força participació malgrat que fos un diumenge de sol, van començar amb la projecció de *Lo 17 de maig*, un documental que parla del bombardeig de l'Alguer durant la II Guerra Mundial, per part de l'aviació britànica. Introduït per una breu conferència de l'historiador alguerès Marcel A. Farinelli, la pel·lícula evoca aquella nit, i les precedents, que van marcar tant la memòria dels algueresos. Dirigida per Gianfranco Fois, i amb la participació de testimonis i d'historiadors locals com Raffaele Sari Bozzolo i Enrico A. Valsecchi, la pel·lícula —quasi tota en català de l'Alguer, excepte les intervencions d'aqueixos dos— és una òptima reconstrucció d'aquells fets. Sense treure res al valor de divulgació històrica, la seua importància és en gran part lingüística: l'audiovisual en català de l'Alguer funciona.

Després del documental, l'escenari és estat tot per una taula rodona: *Turisme, cultura i identitat, Catalunya i l'Alguer*. Amb la presència del Conseller d'Empresa i Ocupació, Felip Puig, de la Regidora de Cultura del Municipi de l'Alguer, Gabriella Esposito, i de Jaume Ciurana, de l'Institut de Cultura de Barcelona, la taula comptava amb Ramon Ramos, del Patronat de Turisme de Girona; moderava el debat Joan Elies Adell, representant de la Generalitat de Catalunya a l'Alguer. Els participants se són trobats d'acord a remarcar com el sector turístic, amb les oportunitats de treball que genera i la multiplicació de les ocasions de contacte entre catalanoparlants de les dues bandes, és un factor important per al futur de la minoria algueresa. El fet més important, però, és estat l'ofertament, per part de l'Ajuntament de Barcelona, d'un espai per a establir un punt de difusió cultural i turística de l'Alguer. Un fet que, si se realitzés, representaria un pas envant per les relacions catalanoalguereses, ja que per primera volta l'Alguer tindria una representació —no institucional sinó

del territori— just al centre de la capital catalana. Una oportunitat important, en la qual el municipi de l'Alguer està treballant.

I després de dos dies de projeccions i debats, *l'Alguer al Born* tancà amb la música una activitat no gens secundària, ans tot el contrari. Amb la guitarra i la veu de Claudio Gabriel Sanna, que pot enorgullir-se d'una llarga trajectòria musical amb el grup Calik i com a solista, i la cantant Claudia Crabuzza, que recentment ha guanyat un prestigiós premi italià cantant en alguerès (el «Premio Tenco»), la Sala Moragues del Born CC s'és animada amb la cançó algueresa. Un altre senyal que, malgrat les mil dificultats, encara és possible fer música, documentals, pel·lícules i, en definitiva, cultura utilitzant el català de l'Alguer.

Marcel A. FARINELLI

Conferència: «Lo Pichot Thalamus de Montpelhièr: de l'escriptura manuscrita al format electronic» per Gilda Caiti-Russo i Hervé Lieutard (28 de gener del 2015). — En el marc de les conferències del DUOC (Dimecres Universitaris Occitans — ex Dimecres del Mirail a l'Ostal d'Occitània, Tolosa de Llenguadoc), els professors Gilda Caiti-Russo i Hervé Lieutard van presentar el 28 de gener del 2015 l'esmentada conferència. Primer van donar a conèixer la seva especialitat a la Universitat Paul Valéry de Montpeller (occità medieval i lingüística occitana respectivament) i van explicar quin és el projecte: un equip multidisciplinari d'investigadors de l'occità, col·laborant-hi també historiadors i juristes, treballa en la realització d'una edició electrònica d'uns textos occitans procedents del Consolat de Montpeller a l'Edat mitjana. Es tracta d'un conjunt de manuscrits que tenen el nom, en francès, de «Petit Thalamus»; és de gran extensió i va ser redactat al llarg de tres segles (del 1260 al 1426). L'origen del nom és grec i primer remet a la «cambra interna de la Casa dels Cònsols», passant després a designar els escrits que hi eren conservats. Els conferenciants indiquen també la composició i contingut d'aquest conjunt, especialment: un corpus normatiu de costums, juraments, establiments, —un corpus historiogràfic amb llistes d'esdeveniments (els annals consulars són els més extensos).

Tot seguit, els conferenciants van exposar en detall quin és el treball tècnic de tot l'equip: la solució numèrica s'explica per la quasi impossibilitat de publicació en paper d'una tan gran quantitat de textos (només han estat publicats fins ara quatre textos en una edició del segle XIX i més tard quatre textos més, o sigui vuit en total). L'edició electrònica es fa amb una segmentació per anys i això ja permet que la màquina trobi el que l'investigador desitja saber. La numeració ha representat una feina colossal, perquè s'ha hagut de fer «manualment». Ara bé, un cop efectuada al format TEI (*Text Encoding Initiative*) que és, segons ens diuen els conferenciants, «un sistema destinat a facilitar la creació, el canvi i la integració de dades textuals informatzades».

A més, mitjançant el tractament dels índexs de persones i de llocs (aquests darrers en francès quan hi tenen una forma coneguda), hom té accés a la gran quantitat d'informacions contingudes en els diferents manuscrits. També es pot «donar compte dels diversos nivells d'estructuració de la tradició manuscrita medieval». Cal observar que, per facilitar la lectura del text original, hi ha la traducció en francès modern, acompanyada de notes quan convé aclarir algun punt.

Els conferenciants prenen alguns exemples (a la pantalla) per il·lustrar canvis de grafia entre ells els del nom de Montpeller mateix :

Monpeslier- Montpeslier- Montpeylier... (formes amb datació per a cadascuna d'elles).

També subratllen la importància dels fets històrics relatats (especialment el casament del rei Pere el Catòlic amb Marie de Montpeller, la seva relació i política amb el Consolat, etc.).

Després de quatre anys, ja es pot consultar la primera versió electrònica del manuscrit AA9 dels Arxius municipals de Montpeller, «versió imperfecta i incompleta que evolucionarà molt en els propers mesos, havent-se de publicar una segona versió més acabada a la primavera del 2015»,